

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Autor: Mgr. Klára Zikmundová

Název práce: Odčinění nemajetkové újmy v penězích v českém a německém právu

Rozsah práce: 198 stran vlastního textu a včetně seznamu literatury a cizojazyčného abstraktu
214 stran

Datum vypracování práce: 30.3. 2024

Studijní program: Teoretické právní vědy (občanské právo)

Vysoká škola: Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Oponent: Doc. JUDr. Tomáš Doležal, PhD., LL.M.

Pracoviště: Ústav státu a práva AV ČR, v.v.i.

I.

K charakteru disertační práce obecně

Autorka si zvolila velmi zajímavé téma, které doprovází civilistiku již velmi dlouho. Problematika odčinění nemajetkové újmy je jednou z velmi problematických otázek civilního práva již od nepaměti. Vzhledem k tomu, že v této oblasti existuje řada témat, která by sama o sobě vydala na disertační práci, očekával jsem rozsáhlou analýzu otázek, které jsou v současné době v českém a německém právu problematické nebo sporné. Bohužel mé očekávání zůstalo nenaplněno. Pravděpodobně bylo téma zvoleno příliš široce a autorka v důsledku toho spíše klouže po povrchu, než aby se věnovala určitému tématu podrobněji, jak si disertační práce zaslouhuje.

Podle pravidel doktorského studia na UK je „cílem doktorského studijního programu „Teoretické právní vědy – Občanské právo“ vědecká tvůrčí činnost a vzdělávání odborníků a akademických pracovníků s vědeckým přístupem k řešení teoretických a praktických problémů z oblasti občanského práva“. Obdobně zákon o vysokých školách v § 47 odst. 1 obecně konstatuje, že „doktorský studijní program je zaměřen na vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo na samostatnou teoretickou a tvůrčí činnost v oblasti umění“. Předpokládá se tak, že disertační práce, coby výsledek (autorského) doktorského studia, bude ukazovat a prokazovat, že její autor má určitý stupeň znalostí (vyšší než je potřebný u diplomové práce), orientuje se v literatuře k danému tématu, má povědomost o významných o zahraničních trendech a navíc prokáže kritické a tvůrčí myšlení,

byť samozřejmě různé úrovně podle osobního nastavení každého jednotlivce. Současně je nutno mít za to, že disertační práce má prezentovat rozsah znalostí autora, kritické zhodnocení předkládané materie a zcela jistě by neměla být pouhým stručným shrnutím obecně známých faktů. Z mého pohledu nebyly všechny shora uvedené předpoklady u oponované disertační práce naplněny a výsledek je spíše shrnutím dané materie než kvalitním pojednáním. Domnívám se, že v rámci zpracování disertační práce by autorka měla pracovat se širší paletou zdrojů – neboť zejména v oblasti zahraniční literatury je rozsah zdrojů velmi kusý a často nezohledňuje základní prameny v této oblasti. Současně je nutno podotknout, že ani práce s judikaturou není zcela vhodná, neboť často je podáván přehled soudních rozhodnutí, u nichž chybí bližší zdůvodnění, proč byly vybrány, a jaké mají dopady na posuzovanou materii. Velmi problematické pro předloženou práci je rovněž skutečnost, že autorka velmi často konstatuje určité skutečnosti a připisuje je určité skupině autorů, aniž by ovšem tyto autory citovala nebo na jejich práci odkázala – tvrzení jsou tak zcela nepřezkoumatelná.

Na druhou stranu je nutno vycházet ze zadání práce a výzkumných otázek položených autorkou – zde lze konstatovat, že autorka se drží položených výzkumných otázek a snaží se na ně v rámci práce odpovědět. Z mého pohledu to ale v řadě případů odvádí autorku od skutečného cíle disertační práce, tj. hlubší vědecké analýzy a kritického zhodnocení právní úpravy.

Předložená disertační práce, z jistého úhlu pohledu, naplňuje základní úroveň metodologických požadavků, které lze na obdobné práce klást. Současně je ale nutné zmínit základní nedostatky, které byly popsány již shora, přesto je považuji za nutné zopakovat: 1) nevhodná forma zpracování (spíše shrnutí základní problematiky než vědecké pojednání), 2) místy nevhodná práce se srovnávací metodou (zejména v případech odkazů na common law) a 3) velmi omezený výběr relevantní literatury.

Možná jsou shora uvedené nedostatky dány šíří a náročností zpracování tohoto tématu.

II.

Aktuálnost zpracovaného tématu

Zvolené téma je aktuální již po několik století. Z tohoto pohledu nelze tématu nic vytknout. Snad jen je vhodné podotknout, že v různých obdobích je aktuálnost tématu spojována s různými problémy, na což autorka nijak nepoukazuje. Bohužel se jedná o téma natolik rozsáhlé, že pokud je pojato pouze přehledově (jak to autorka činí), je velmi obtížné se s ním vyrovnat a následně ho podrobně hodnotit. Jak se lze vyrovnat s některými základními problémy újem na přirozených právech člověka (mimo zásahů do zdraví) na 16-ti stránkách? Zcela stranou byla ponechána také jiná, v současné době vysoce aktuální, témata – např. odškodňování újem na zdraví u sekundárních obětí. Trochu stranou zůstává také dlouhá diskuze o rozdílnosti „čisté nemajetkové újmy“ a odškodňování újem na zdraví – včetně právních aspektů z toho plynoucích-

Předložené disertační práci nelze vytýkat, že by opominula nějaké zásadní téma v rámci zpracovávaného tématu, ale lze jí vytýkat, že se všem tématům věnuje pouze letmo a nikoliv do hloubky.

III.

Struktura práce – zvolené metody zpracování

Z pohledu metodologického standardu mám za to, že autorka mohla zvolit vhodnější přístup k vědeckým postupům v rámci sepisu disertační práce. Předně je nutno konstatovat, že autorka pro komparativní práci nepracuje s dostatečným počtem relevantní zahraniční literatury, dále se také děje, že není dostatečně zohledněn (nebo popsán) právní základ a následné srovnání je problematické. Autorka také velmi často konstatuje určité skutečnosti a připisuje je určité skupině autorů, aniž by ovšem tyto autory citovala nebo na jejich práci odkázala (např. str. 31 – „v Německu byla vedena diskuze“)

IV.

Připomínky k textu

V zásadě lze konstatovat, že závažnější připomínky byly zmíněny již shora a jsou spíše koncepčního charakteru. Dále je nutno uvést, že autorka v některých případech pracuje s velmi omezeným množstvím zdrojů a ponechává stranou řadu důležitých monografií. Text by si jistě zasloužil uvedení širší palety zahraničních autorů (kterých je zejména v německé literatuře celá řada), kteří by možná autorku navedli i na jiné úvahy o problematice odčinění nemajetkové újmy.

K obsahu disertační práce namátkou dále uvádím:

- 1) Autorka ponechává stranou diskuze o rozdílnosti „čisté nemajetkové újmy“ a odškodňování újem na zdraví. V důsledku toho není dále problematizována funkce odškodnění.
- 2) Úvahy sub 1) se promítají také do historického vývoje odškodňování nemajetkových újem. Zatímco zásahy do některých statků (fama, dignitas) byly historicky odškodňovány, u zásahů do zdraví to bylo obtížnější. To předložený historický úvod nezohledňuje.
- 3) Z mého pohledu není zcela zjevný výběr judikatury v jednotlivých částech - často nejde o významná nebo přelomová rozhodnutí a jejich výběr není jasně zdůvodněn. Následně není vybraná judikatura kriticky zkoumána.
  - 4) Autorka uvádí na str. 111 dělení nedbalosti na vědomou a nevědomou. To je typické pro trestní právo. V současné době civilistika pracuje s hrubou nedbalostí.
  - 5) U odškodňování újem sekundárních obětí autorka nezmiňuje podstatné rozdíly mezi Schockschaden a Traurschaden.

V.

Jazyková a grafická úroveň

Ke grafické a jazykové úrovni práce nemám zásadních připomínek.

VI.

Otázky k obhajobě

Navrhuji, aby se autorka v rámci ústní obhajoby vyjádřil k těmto námětům:

1. Z jakého pohledu byla v německém právu důležitá diskuze o rozdílnosti „čistých nemajetkových újem“ a odškodňování újem na zdraví?
2. Jaké jsou aktuální problémy v rámci odškodňování újem sekundárních obětí?
3. Z jakého pohledu může být vhodné uvažovat o symbolickém odškodnění?

VII.

Závěr

Ačkoliv lze mít k předložené disertační práci řadu výhrad, **doporučuji** předloženou disertační práci k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

Ve Veltrusech dne 31. 5. 2024

Doc. JUDr. Tomáš Doležal, PhD., LL.M.